

*Богуславська Анна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ В КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Розуміння та коректне роз'яснення для молоді поняття «патріотизм» у наш час набуло неабиякої ваги. Саме поняття патріотизму в різний час мало різне наповнення й розумілося по-різному. У деякі періоди патріотизм ставав важливою складовою захисту держави та народу, в інші періоди через некоректне його розуміння й роз'яснення воно ставало зброєю масового ураження в руках загарбників і маніпуляторів. Багато дослідників висвітлювало проблеми патріотизму та патріотичного виховання. Саме тому, ґрунтуючись на їх досвіді, підготовлено цю доповідь із метою розкриття проблем патріотичного виховання в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

В Україні важливе значення надається національно-патріотичному вихованню, оскільки його завданням є формування свідомого патріота України, що в майбутньому буде готовий на жертви заради своєї країни. Процес державотворення для України завжди супроводжувався збройним конфліктами, революціями та війнами, що залишило глибокий слід у тлумаченні українцями поняття «патріотизм». В умовах війни з Росією патріотизм набув особливої актуальності. Він проявляється в добровольчому русі, волонтерстві, допомозі армії та підтримці внутрішньо переміщених осіб. Тому важливою характеристикою патріотизму є готовність до самопожертви і боротьби без страху смерті, бо без боротьби Україна не змогла б існувати надалі.

Патріотизм ґрунтується на шануванні національних героїв, таких як Богдан Хмельницький, Тарас Шевченко, Іван Франко, а також сучасних захисників України. Патріотизм також виявляється у прагненні розбудувувати країну, підтримувати демократичні цінності, дотримуватися законів і сприяти позитивним змінам у суспільстві [1, с. 16; 2, с. 233].

Формування патріотизму серед курсантів закладів вищої освіти з особливими умовами (військові академії, університети силових структур та інші) в умовах війни виступає ключовим завданням, яке безпосередньо впливає на їхню готовність захищати державу. Виховання патріотизму в таких обставинах вимагає поєднання освітніх, морально-психологічних, культурних і фізичних аспектів у цілісному процесі підготовки. Патріотизм підготує курсантів до захисту України в умовах будь-яких викликів, навіть якщо це вимагатиме ціни власного життя. Під час воєнного стану курсанти можуть опинитися в зоні

бойових дій як під час навчання, так і після нього. У таких ситуаціях патріотичні переконання сприяють здатності справлятися зі стресом, підтримувати моральний дух і бути відданими своїм обов'язкам.

Патріотично налаштовані курсанти здатні приймати рішення, які слугують інтересам суспільства та держави. З них у майбутньому вийдуть лідери, які зможуть очолювати боротьбу та захист держави, приймаючи складні та виважені рішення. Поява в майбутньому нових лідерів з чіткими принципами та яскравим патріотизмом стане моделлю для наслідування серед молоді та в цивільному середовищі. Патріотизм допомагає курсантам глибше розуміти національні цінності, культурні традиції та історичний контекст боротьби за незалежність України, що у свою чергу допомагає захищати курсантів від неправдивої деструктивної інформації, що транслюється від ворога.

Формування патріотичних почуттів серед курсантів відіграє критично важливу роль не лише в підвищенні їхньої готовності до виконання військових обов'язків, але й у забезпеченні стабільності держави в умовах зовнішніх загроз. Це служить основою для виховання професійного, морально стійкого та відданого особового складу, здатного гарантувати безпеку та процвітання України. Досвід різних країн свідчить, що освітні програми, зокрема ті, що спрямовані на патріотичне виховання, досягають бажаних результатів лише за умови системності та чіткого обґрунтування мотивації.

Це усвідомлення має стати стимулом для розробки нових підходів і принципів організації патріотичного виховання, особливо в пошуку ідеї, яка б надала цій роботі потрібну комплексність. Кінцевою метою є створення оригінальної моделі патріотичного виховання, яку постійно впроваджуватимуть у освітній процес навчального закладу. Основна ідея полягає в тому, що вивчення біографій видатних особистостей, котрі будували і захищали Україну та стали її гордістю, може стати фундаментом формування українського патріотизму, для цього потрібно ввести тематичні дисципліни такі як: курси з історії військової справи України, воєнної етики.

Крім цього, патріотичне виховання повинно базуватися на взаємодії курсантів із працівниками правоохоронних органів. Передбачено проведення додаткових занять і бесід з викладацьким складом закладу вищої освіти, які власним прикладом демонструватимуть прояви патріотизму, для цього потрібно організувати більше практичних занять, наприклад військово-польові збори. Курсантам слід усвідомлено обирати професію, розуміти вимоги служби у правоохоронних органах і виконувати їх беззаперечно.

Майбутній правоохоронець повинен шукати можливості для самореалізації в колективі. Надзвичайно важливо, щоб курсанти мали усвідомлення життєвих цілей, які неможливо досягнути без високої загальної та духовної культури. Вони повинні осмислювати такі важливі поняття, як Батьківщина та громадянськість, усвідомлювати історію і теперішнє, а також брати відповідальність за майбутнє своєї Вітчизни. Тому в програму навчання бажано включити навчання лідерству, виховання національної гордості (організація зустрічей із ветеранами та волонтерами, підкреслення внеску курсантів у майбутню безпеку країни), робота з психологами (допомога в розвитку стресостійкості та впевненості в собі,

навчання методам емоційної саморегуляції). Формування патріотизму в курсантів потребує комплексного підходу, що поєднує освіту, виховання, практичну діяльність і морально-етичну підготовку. Такі методи сприяють становленню свідомих, мотивованих і професійних захисників України, готових брати відповідальність за безпеку і добробут своєї держави [3, с. 152].

Отже, в сучасному контексті, з огляду на виклики війни з Російською Федерацією, виховання патріотизму серед курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами є надзвичайно важливим завданням. Патріотизм відіграє ключову роль у формуванні морально міцних і відданих захисників України, які можуть приймати складні рішення, орієнтуючись на інтереси держави. Він проявляється у здатності до самопожертви, обізнаності з національними цінностями, шанобливому ставленні до героїв минулого та сьогодення, а також у прагненні розвивати демократичне суспільство [4, с. 44].

Для успішного патріотичного виховання потрібен усебічний підхід, що включає освітні програми, практичну підготовку, співпрацю з викладачами та психологами, а також розвиток лідерських навичок. Вивчення історії, культурних традицій і біографій видатних українців допомагає усвідомити власну національну ідентичність і відповідальність за майбутнє своєї країни. Результатом такого виховного процесу стане підготовка мотивованих, професійних і морально зрілих лідерів, готових забезпечити безпеку та процвітання України навіть у найскладніших умовах.

Список використаних джерел

1. Куян І. А., Андрушко І. П. Правовий патріотизм як оптимальна модель державницької ідеології України. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 3. С. 15–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_3_4
2. Златіна К. Л., Степанець І. О. Патріотизм як історичне і соціальне явище. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2024. № 82. С. 230–236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2024_82_30
3. Івченко Ю. В. Сутність патріотизму: історія та сучасність. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 6 (3). С. 150–153. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_6\(3\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_6(3)_37)
4. Кривицький Ю. В. Соборність як ідейний імператив правової реформи в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2019. Вип. 55. Т. 1. С. 40–44. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_55\(1\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_55(1)_11)

